

Рубчак Інна Олексіївна

Київський національний університет

технологій та дизайну (м. Київ)

Наукова керівниця – к. філол. н., доцентка Бабенко О. В.

ОСОБЛИВОСТІ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

У житті кожних батьків є очікувані, радісні та в той час і бентежні моменти: перше слово їхньої дитини, перші кроки, перший день у садочку, початкова школа, перехід із початкової в старшу школу, випускний, екзамени й багато чого іншого.

Перші досить значні зміни у житті дитини відбуваються, коли вона поступає в школу. Тут вона зіштовхується із певними правилами, обов'язками; нове оточення; у деяких випадках у неї виникає відчуття розгубленості; змінюється її режим, потрібно намагатися всидіти на місці цілий урок і ще при цьому слухати вчителя, додаткове стомлення від незвичної розумової діяльності.

Кожні батьки хочуть виростити та виховати свою дитину так, щоб вона стала тією людиною, яку вони собі уявляють. І відповідно в кожного з них свої підходи до виховання дитини. Хтось виховує дитину лояльніше, хтось суворіше. Але потрібно враховувати те, як це вплине на дитячу психіку (2).

Криза в дитячому віці може стати для дитини моделлю, яку вона буде використовувати надалі для пояснення її проблем. Якщо криза буде пом'якшена (закінчиться позитивно або буде “витіснена” радісною подією), то в дитини сформується думка, що будь-які негаразди можна змінити та впоратися із ними; якщо ні, то дитина приходить до думки, що нічого не можна змінити, в неї опускаються руки, вона припиняє щось змінювати, падає також самооцінка, й у майбутньому це призводить до того, що вона стає “бездіяльною” стосовно до всього (думає, що нічого змінити вона не може).

При вихованні дитини потрібно звертати увагу на те, як формується ставлення до невдач і дрібних негараздів. У дитини починає формуватися ставлення до світу, людей, подій у її житті на основі ставлення до цих речей її батьків, а особливо мами, оскільки дитина переважно більшу частину свого часу проводить із нею та відповідно переймає це ставлення. Тому важливо навчитися ставитися до проблем / негараздів не так драматично; роблячи висновки й не перетворюючи це в довготривалі роздуми та переживання; і також не переносючи проблему з однієї сфери життя в інші. Дитина може й не відчувати як батьки відносяться до негативних зовнішніх чинників, але слова у відповідь на ці чинники будуть формувати в неї майбутнє ставлення вже до її власних негараздів.

На основі того як критикують дитину дорослі, в неї формується загальне уявлення про себе. Тому потрібно робити зауваження, які мають тимчасовий і специфічний характер. Тоді дитина буде розуміти, що проблема є тільки в певному завданні, а не в ній, і її можна вирішити. Якщо вона так засвоїть, то в підлітковому й дорослому житті після невдачі вона зможе швидше вийти з пригніченого стану й почати далі рухатися, приймати рішення тощо.

Повертаючись до пояснення негараздів через зовнішні чинники, виникає питання, чи правильно звинувачувати інших у своїх невдачах чи завжди потрібно шукати зовнішні причини. Так, звичайно, люди повинні усвідомлювати помилки та бути відповідальні за свої дії. Не взявши на себе відповідальність, людина не може змінити ситуацію / свої дії. Але люди часто у відчайному стані беруть на себе більше відповідальності за негаразди, ніж воно є насправді; і в наслідок цього стають бездіяльними відносно конкретної ситуації. Якщо ми будемо вважати, що причини проблем мають стійкий і постійний характер (завжди, кожного разу, низький інтелект, відсутність таланта тощо), то тоді ми не намагатимемося щось зробити, щоб змінитися. Тобто не будемо самовдосконалюватися, бо думатимемо, щоб ми не зробили

все одно не вийде нічого. Якщо ми вважатимемо, що причини мають тимчасовий характер, то відповідно ми намагатимемося змінити щось (2).

Навчити оптимізму дитини — дуже важливо, так само як навчити її самообслуговування, правил гігієни, оскільки це може вплинути на її подальше життя.

Сприйняття позитивних подій також має значний вплив на формування оптимістичного стилю життя.

Одним зі складових оптимізму є надія. Тимчасовий характер сприйняття негараздів скорочує час перебування у стані бездіяльності, а специфічне сприйняття – пов’язує бездіяльність тільки з однією конкретною ситуацією.

Оптимізм має ряд переваг. Так люди-оптимісти спокійно ставляться до негараздів, невдачі не здатні їх зламати, вони сприймають негаразди як випробування, мають більш міцне здоров’я, легше досягають успіху (Селигман, 2021, 200).

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Селигман Мартин (2021) Как научиться оптимизму: Измените взгляд на мир и свою жизнь / пер. с англ. М.: Альпина Паблишер.

2. Що не можна змушувати робити дитину: вісім прикладів.URL:
<https://zags.org.ua/tatam/shcho-ne-mozhna-zmushuvaty-robyty-dytynu-visim-prykladiv/> (дата звернення 15.03.22)

3. Seligman Martin Kak nauchit'sya optizizmu: Izmenite vzglyad na mir i svoyu zhizn' [How to learn optimism: Change the way you look at the world and your life]/ translation from English. Moscow: Al'pina Publisher, 2021. 544 p. [in Russian].

4. Shcho ne mozhna zmushuvaty robyty dytynu: visim prykladiv [What not to force a child to do: eight examples]/<https://zags.org.ua/tatam/shcho-ne-mozhna-zmushuvaty-robyty-dytynu-visim-prykladiv/> (15.03.22) [in Ukrainian].